

старший викладач кафедри прикладної лінгвістики, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), zlatoslava2010@gmail.com

ПРОЕКТ НА ЗАНЯТТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ НАВИЧОК ХХІ СТОЛІТТЯ

Стаття присвячена вивченню особливостей проектної роботи на занятті англійської мови та перевагам проектів як особливого навчального середовища для формування окремих навичок ХХІ століття. У статті наведені приклади проектних завдань та обґрунтовані принципи формування груп для виконання проекту студентами різних курсів.

Ключові слова: навчання англійської мови, проектна робота, навички ХХІ століття.

Реформування освіти, залучення нових навчальних технологій у практику навчання мають на меті створення умов для всебічного розвитку студентів та підготовки фахівців здатних відповідати вимогам сучасного суспільства. Вища освіта з іноземних мов має в першу чергу орієнтуватись на передові досягнення зарубіжної методики. Сучасна освіта вимагає таких методів навчання, що підвищують мотивацію студентів, активізують мислення, розвивають аналітичні здібності, розвиває мовну, мовленнєву, інформаційну та інші компетенції студентів.

Таким методом, здатним надати студентам можливості для розвитку креативності, здійснення пошукової наукової діяльності та підготовки до виконання професійних завдань у майбутньому, є метод проектів. Хоч цей метод і не новий, його виникнення й розвиток пов'язують із іменем американського педагога й філософа Дж. Дьюї, а його особливості вивчають й розвивають ряд вітчизняних та зарубіжних вчених (І. О. Зимня, М. А. Горбіна, Т. Кручиніна, С. Ю. Ніколаєва, О. М. Пехота, Б. О. Яценко, D. L. Fried-Booth,

S. Kagan, A. Maley, J. Rance-Roney, J. Taylor та ін.), все ж розкриття його потенціалу у вітчизняних навчальних закладах все ще попереду. Його широке використання у навчанні різних предметів у зарубіжних країнах з 1980-х рр. вже підтвердили цінність цього методу для розвитку креативності, особистих якостей, навичок роботи з інформацією, командної роботи та інших важливих умінь.

Одним із новітніх принципів, що визначають навчання іноземної мови на сучасному етапі, є поняття «життєві навички XXI століття». На відміну від компетенцій, що можуть бути пасивними, життєві навички XXI століття, хоча й мають більш загальний характер, спрямовані на активне використання їх у щоденному житті для розв'язання різних навчальних та робочих питань.

Мета статті – дослідити переваги проектів як особливого навчального середовища на заняттях з англійської мови для формування окремих навичок XXI століття.

Навчання іноземної мови має на меті, поміж інших, формувати у студентів такі компетенції: уміння використання ряду технічних та особистісних інструментів взаємодії, уміння взаємодіяти в глобалізованому світі, уміння діяти самостійно та приймати відповідальність за власне життя й діяльність. Ці компетенції співвідносяться з життєвими навичками XXI століття, котрі уточнюють і специфікують компетенції: комунікація (робота в команді, лідерські навички, робоча етика, адаптивність), креативність (нетрадиційні рішення та інновації, контекстуальне навчання), критичне мислення (аналіз, саморефлексія, уміння розв'язувати робочі завдання різного типу, інформаційна грамотність), співпраця (особиста відповідальність, соціальна відповідальність, міжособистісні уміння). XXI століття вимагає від майбутніх фахівців умінь, котрі дадуть їм змогу орієнтуватись у глобальній економіці, освоювати суміжні дисципліни, опановувати нові професійні знання й уміння й взаємодіяти з представниками різних культур.

Проектну роботу можна розцінювати як метод чи середовище для розвитку життєвих навичок XXI століття, насамперед, через те, що вона пропонує учням

можливості взяти певну відповідальність за власне навчання через постановку власних цілей та розробку стратегії їх досягнення [2, с. 5].

Із усіх етапів виконання проекту – підготовчого, організаційно-виконавчого, презентаційного та підсумкового – дослідники вважають, що саме презентаційний є найвідповідальнішим, тому що студенти докладають усіх зусиль для того, щоб якнайкраще представити проект, а сам процес презентації відіграє вагомую роль у самовдосконаленні студента, його самонавчанні, самовихованні й саморозвитку [1, с. 93]. Однак, формування й розвиток навичок XXI століття вимагає тривалого часу й неодноразової взаємодії студентів у групі. Тому можна стверджувати, що саме організаційно-виконавчий процес є найважливішим та найвідповідальнішим з точки зору формування життєвих навичок XXI століття.

Співпраця (collaboration) – найважливіша перевага проектної роботи [2, с. 16]. Крім особистого спілкування, XXI століття вимагає спілкування за допомогою сучасних технологій, а тому організація міжнародного проекту, в який будуть залучені студенти різних країн, дасть їм можливість планувати, розподіляти обов'язки й обговорювати результати виконання проектних завдань за посередництвом технологій, а відтак, сприятиме формуванню технологічної компетенції й навичок спілкування.

Розпочати таку співпрацю можна за допомогою простих фото-проектів. Наприклад, під час виконання фото-проекту студенти не фотографували об'єкти із завдання, створювали презентації в програмах Power Point, Prezi або Sway, але й дізнались про основні правила, завдяки яким можна уникнути типових помилок і зробити гарні фото (правило третин, правило ведучих ліній, правило освітлення і под.), і використали ці правила, виконуючи проект за допомогою власних смартфонів. Цей нескладний, однак ефективний проект не лише виявився цікавим студентам за тематикою, але й продовжився у співпраці з однолітками з Тунісу. Обмін презентаціями, виконаними студентами різних країн, стимулював інтерес та спілкування між групами, коли вони роздивились фото іншої групи й побачили на них цікаві, екзотичні для них, а головне – живі фотографії.

Екзотичні квіти південного Середземномор'я та макет судна послужили початком обговорення та обміну іншими фотографіями, які студенти різних країн надсилали одні одним, розповідаючи про свої країни та навчальні заклади.

Ще одна перевага проектної роботи перед іншими методами полягає в тому, що вона зосереджена не на викладачеві як керівникові навчального процесу й не на навчальному матеріалі як меті навчання. Проектна робота – студенто-центрична, зміщує фокус на студента, його уміння, навички й компетенції, дає йому свободу дій та розуміння відповідальності за них. У проектній роботі з іноземної мови викладач перетворюється на провідника й помічника, а навчальний матеріал – на інструмент виконання завдань реального світу. Відео-проект «A Day in the Life of a Linguistic Student» дав студентам можливість працювати майже повністю самостійно, з мінімальним втручанням з боку викладача: вибирати сюжети, виконавців ролей, монтування відео й звуку, вибір технічних засобів для виконання завдання – все це було результатом співпраці й самостійної роботи студентів. Головне завдання викладача полягало у тому, щоб проаналізувати основні труднощі в процесі роботи і допомогти студентам зробити висновки про те, чого вони навчилися під час виконання проекту.

Наступною перевагою проектної роботи є те, що над одним проектом можуть працювати студенти з різним рівнем володіння іноземною мовою. Різні принципи формування груп дозволяють їм розвивати навички співпраці й комунікації. Така взаємодія формуватиме уміння саморефлексії, відповідальності за власне навчання та робочої етики.

Так, студенти молодших курсів, особливо першого, краще взаємодіють в парах або маленьких групах із трьох осіб. Це зменшує психологічне напруження від необхідності розмовляти перед великою кількістю малознайомих людей, а перегрупування для виконання різних проектів допомагає поступово будувати почуття колективу й набувати упевненості у власних силах. Студенти старших курсів, котрі вже опанували мову на рівні не нижче B1-B2, можуть взаємодіяти у групі з шести-семи осіб, тому що

необхідність залучити в обговорення чи роботу всіх учасників групи спонукатиме впевнених та домінантних мовців вчитись взаємодії.

J. A. Rance-Roney пропонує такі принципи формування груп для виконання проектних та інших завдань: рівень володіння мовою, особисті характеристики, дружні зв'язки, рідна мова та навчальні цілі [3, с. 22]. Як показує практика, об'єднання студентів у групи за принципом рідної мови дуже допомагає студентам молодших курсів змішаних груп (студенти з України та Туркменістану) або групам, де навчаються тільки іноземні студенти (з Туркменістану, Китаю тощо). Об'єднуючи студентів-іноземців, що мають низький рівень володіння англійською мовою, у групи із їхніми співвітчизниками, що добре володіють іноземною мовою, дає можливість першим отримати простіші пояснення матеріалу чи завдань рідною мовою та проявити здібності чи розвинути навички планування, організації співпраці чи роботи з інформацією, а другим – глибше засвоїти матеріал й дослідити власний навчальний стиль.

Навчальні цілі (або академічна спрямованість) – це принцип об'єднання студентів у групи, який сприяє більш ефективній роботі з проектами студентів випускних курсів. Так, студентів спеціальності «Прикладна лінгвістика» можна об'єднуватись у групи для виконання проектних завдань, що потребують роботи з мовним матеріалом (вибірка, робота зі словниками, переклад та ін.), завдань, що потребують технічних навичок (створення електронних застосунків, веб-сайтів, презентацій, документів, мультимедійних посібників, монтаж відео-кліпів та ін.), завдань, що потребують збору, аналізу та інтерпретації даних від носіїв мови (експерименти, опитування, анкетування та ін.), завдань, що потребують методичної та психолого-педагогічної підготовки (робота над проектами з методики навчання іноземної мови, робота у літніх таборах англійської мови та ін.). Розвиткові навичок співпраці сприятиме формування груп за принципом особистих якостей та дружніх стосунків. Часто, взаємодія у групі допомагає виявити (чи спростувати) наявність лідерських якостей, відповідальності, умінню знаходити спільну мову з людьми різних темпераментів, розвивати емоційний інтелект.

Виконання проектних завдань дозволяє студентам вийти за межі предмету й розвинути ряд особистих якостей, а це, в свою чергу, створивши ситуацію успіху, допоможе покращити емоційне сприйняття предмету й полегшити навчання. Проектна робота а є одним із найважливіших методів сучасної підготовки майбутнього фахівця, яка може забезпечити розвиток різних професійних компетенцій, так і ряду навичок, без яких неможливе успішна професійна діяльність. Навіть нескладні проекти, котрі можна виконати протягом одного-двох занять, дадуть змогу студентам

Перспективи дослідження ролі проектної роботи досить широкі. Деякі із питань, що потребують вирішення:

- 1) зв'язок ефективності проектної роботи та аудіального, візуального чи кінестетичного типу студента;
- 2) розробка критеріїв відбору проектних завдань для розвитку життєвих навичок ХХІ століття;
- 3) визначення рівня сформованості життєвих навичок ХХІ століття.

Література

1. **Ворник, М. М.** Проектна методика навчання іноземної мови студентів-філологів гуманітарного вишу / М. М. Ворник // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки». – 2015. – № 3. – С. 90–94.
2. **Fried-Booth Diana L.** Project Work (Resource Books for Teachers). 2nd Edition Oxford University Press; 2nd edition (May 9, 2002). 127 p.
3. **Rance-Roney Judith A.** Reconceptualization Interactional Groups: Grouping Schemes for Maximizing Language Learning. English Teaching Forum. 2010, no. 1, pp. 20-26.
4. **Rychen, D. S.** The Definition and Selection of Key Competencies [Virtual Resource] / D. S. Rychen and L. H. Salganik (eds.) // DeSeCo Project on the Web. – 2005. – 27 May. – 20 p. – Access Mode : URL : www.oecd.org/edu/statistics/deseco. – Title from Screen. – Date of Access: 20 September 2017.

References

1. Vornyk M. M. Proektna metodyka navchannia inozemnoji movy studentiv-filologiv humanitarnoho vyshu [Project work in teaching a foreign language to students of humanitarian university]. Naukovi zapysky NDU by M. Hohol – Scientific papers of NSU by M. Hohol, Section «Psychological and pedagogical sciences», 2015, vol. 3, pp. 90-94.

2. Fried-Booth Diana L. Project Work (Resource Books for Teachers). 2nd Edition Oxford University Press; 2nd edition (May 9, 2002). 127 p.

3. Rance-Roney Judith A. Reconceptualization Interactional Groups: Grouping Schemes for Maximizing Language Learning. English Teaching Forum. 2010, no. 1, pp. 20-26.

4. Rychen D. S. and Salganik L. H. (eds.) The Definition and Selection of Key Competencies [Virtual Resource] / D. S. Rychen and L. H. Salganik (eds.) // DeSeCo Project on the Web. – 2005. – 27 May. – 20 p. – Access Mode : URL : www.oecd.org/edu/statistics/deseco. – Title from Screen. – Date of Access: 20 September 2017.

Mochalova N. S., Senior Lecturer of the Department of Applied Linguistics, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), zlatoslava2010@gmail.com

Project in the English language classroom as a means for developing life skills of the 21st century

The article discusses the role of project work in teaching life skills of the 21st century. The aim of the article is to study the main advantages of project work in teaching English and developing key competencies and skills for the global workplace. Project work gives teachers of English numerous advantages such as the potential to develop creativity, critical thinking skills, technology skills, etc. Project work is learner-centred technique enabling teachers to assume the role of consultant and let students practice making their own decisions and exercise teamwork. Consequently, project work can serve as a learning medium for developing life skills for the 21st century.

Keywords: *teaching English, project work, life-skills of the 21st century.*

*Мочалова Н. С., старший преподаватель кафедры прикладной лингвистики,
Учебно-научный гуманитарный институт Национального университета
кораблестроения имени адмирала Макарова (Украина, Николаев),
zlatoslava2010@gmail.com*

**Проект на занятии по английскому языку как среда для формирования
жизненных навыков XXI столетия**

Статья посвящена изучению особенностей проектной работы на занятиях по английскому языку и преимуществ проектов как особенной обучающей среды для формирования отдельных навыков XXI столетия. В статье приведены примеры проектных заданий и обоснованы принципы формирования групп для выполнения проекта студентами различных курсов.

Ключевые слова: *обучение английскому языку, проектная работа, навыки XXI столетия.*